

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Інститут практичної культурології та арт-менеджменту
Кафедра креативних культурних індустрій

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»

на тему:

**КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ВИМІРИ СУЧАСНИХ ГАЛЕРЕЙНИХ
ПРАКТИК В УКРАЇНІ**

Виконала:

студентка 4 курсу, групи БКР-31-20
спеціальності: 034 «Культурологія»
Редколіс Поліна Олегівна

Науковий керівник:

докторка культурології, професорка
Овчарук Ольга Володимирівна

Рецензентка:

докторка культурології, професорка,
в. о. завідувачки кафедри вокального
мистецтва Національної академії керівних
кадрів культури і мистецтв,
Заслужена діячка мистецтв України
Садовенко Світлана Миколаївна

Допустити до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ 16 від «7» травня 2024 р.

Завідувач кафедри д. іст. н. В. В. Карпов

() _____

Київ 2024

АНОТАЦІЯ

Редколіс П. О. Культурологічні виміри сучасних галерейних практик в Україні. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 034 «Культурологія». Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2024.

Дослідження теми дипломної роботи розкриває особливості феномену сучасних галерейних практик в Україні. Висвітлює головні теоретико-методологічні аспекти пізнання галерейної діяльності в національному культурному просторі. У роботі продемонстровано ключові засади функціонування галерейних інституцій та визначено їх роль у розвитку української культури. Представлено кейс практичного підходу до аналізу реалізації мистецької діяльності художньої галереї «НЮ АРТ».

Структура дослідження містить 3 розділи, 6 підрозділів та 50 сторінок тексту викладу теми, у яких здійснено комплексний аналіз культурологічного контексту сучасних галерейних практик в Україні.

Ключові слова: галерея, галерейна діяльність, галерейна інституція, галерейні практики, культурологічний контекст, соціокультурний простір, феномен.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	2
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ГАЛЕРЕЙНИХ ПРАКТИК В УКРАЇНІ.....	7
1.1. Аналіз теоретичних підходів дослідження галерейних практик.....	7
1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження.....	13
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ГАЛЕРЕЙНІ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ.....	18
2.1. Організаційно-процесуальні аспекти роботи галерей.....	18
2.2. Сучасні галерейні практики та їх роль у культурному житті України.....	25
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГАЛЕРЕЙНИХ ПРАКТИК В УКРАЇНІ.....	32
3.1. Характеристика діяльності галереї «НЮ АРТ».....	32
3.2. Сучасні галерейні практики на прикладі галереї «НЮ АРТ».....	37
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Галерейні інституції посідають важливе місце у формуванні сучасного соціокультурного простору. В контексті культури особливості напрямів реалізації галерейної діяльності представлені у втіленні відповідних галерейних практик. Наявна характеристика функціонування галерейного простору, більшою мірою зосереджується навколо окреслення способів їхньої діяльності крізь призму мистецької наукової традиції. Закономірним слід вважати необхідність дослідження сучасних галерейних практик, виявляючи потребу у відображенні даного феномену не лише у значенні художніх процесів, а й у висвітленні приналежних аспектів впливу на розвиток культурного життя країни.

Питання актуальності вивчення феномену сучасних галерейних практик, як вагової частини культурного виміру України, визначається потребою аналізу ключових позицій значення галерейної діяльності та вплив на розвиток національної культурної сфери. Процес дослідження даних практик дозволить виявити теоретичні передумови положень, на основі яких базується реалізація діяльності сучасних галерей. За таких умов можливо з'ясувати головні організаційні елементи, які забезпечують роботу українських галерейних інституцій, а також встановити їх значимість у взаємодії з соціумом та розуміння поточної динаміки розвитку вітчизняної культури.

Сучасні галерейні практики активно досліджували вітчизняні науковці, розкриваючи широкий простір для вивчення проблематики, та спираючись на різні контексти наукового дискурсу. Ґрунтовну джерельну базу дипломної роботи становлять праці В. Михальчука, Л. Крупеніної, В. Сидоренка, Н. Булавіної, В. Хаматова, котрі розкривають питання проблематики з точки зору мистецтвознавчого знання. У свою чергу, використовуючи культурологічні методи дослідження, феномен сучасних галерейних практик описують С. Русаков, Х. Домащук та Н. Павліченко. Інформаційну основу дипломної роботи становлять праці сучасних дослідників, які аналізують фундаментальні

аспекти діяльності галерейних інституцій та значення їх відображення на поточні процеси культурного виміру України.

Все це обумовило вибір теми дослідження: **«Культурологічні виміри сучасних галерейних практик в Україні»**.

Мета дослідження – виявити особливості реалізації актуальних галерейних практик у контексті сучасного культурного розвитку України.

Сформульована мета дослідження передбачає розв’язання наступних **дослідницьких завдань**:

- проаналізувати ключові теоретичні засади ступеня дослідження проблематики галерейних практик в українському науковому дискурсі;
- обґрунтувати понятійно-категоріальний апарат досліджуваної теми;
- виявити організаційно-процесуальні аспекти функціонування галерейних інституцій;
- розкрити значення феномену сучасних галерейних практик та роль у національному соціокультурному середовищі;
- здійснити практичне вивчення проблематики на прикладі української галерейної інституції;
- дослідити феномен сучасних галерейних практик шляхом аналізу діяльності галереї «НЮ АРТ» у культурологічному контексті.

Об’єкт дослідження – галереї в сучасному культурному просторі України.

Предмет дослідження – галерейні практики та особливості їх практичної діяльності у соціокультурному середовищі.

Теоретичне значення отриманих результатів – у представленій дипломній роботі розкрито основні аспекти феномену сучасних галерейних практик. Теоретична значимість полягає у використанні методів культурологічного дослідження, розкриваючи інакший погляд щодо підходів вивчення даної проблематики. Отримані висновки створюють стимули задля подальшого аналізу культурного виміру галерейної діяльності в Україні.

Практичне значення отриманих результатів. Матеріали висвітлених результатів можуть слугувати орієнтиром удосконалення методики розгляду галерейних практик у культурологічному, мистецтвознавчому та соціологічному контекстах наукового дискурсу. Практичне значення даного дослідження обумовлено використанням реалізованого підходу до аналізу культурної інституції. Здобуті результати роботи полягають у використанні культурологічних методів дослідження проблематики, що простежується в обраних підходах простеження фундаментальних теоретичних засад та їх застосування щодо практичних положень аналізу.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ГАЛЕРЕЙНИХ ПРАКТИК В УКРАЇНІ

1.1. Аналіз теоретичних підходів дослідження галерейних практик

Галереї є важливими культурними інституціями, котрі відіграють ключову роль у дослідженні культури. Будучи не лише платформами для показу й виставлення мистецтва, вони являють собою місця, де відбувається взаємодія між творчістю та суспільством, яка є необхідною для осмислення різноманітних культурних проблематик. Таким чином, галереї виступають осередками аналізу, сприяючи більш поглибленому розумінню історичного, соціокультурного і економічного аспектів культури, а також місцями культурного діалогу, завдяки якому створюється активна дискусія через можливість митця у демонструванні власної художньої концепції. Для детального розгляду сучасних галерейних практик в культурологічному контексті, необхідно визначити ступінь дослідження теми. Висвітлити сукупність аспектів розгляду та сучасних українських науковців, які аналізують дану проблематику.

Дослідження сучасних галерейних практик з точки зору культури є предметом зацікавлення науковців з різних галузей: мистецтвознавства, культурології, і соціології. Дану проблематику висвітлюють провідні дослідники мистецтва О. Авраменко, В. Михальчук, Н. Булавина, В. Сидоренко, Л. Крупеніна, В. Хаматов, Є. Герман, Н. Павліченко, І. Тіхоновська та інші, у той час як з погляду на культурні практики, проблематику розглядають культурологи С. Русаков, Н. Ткачук та Н. Павліченко. У своїй науковій розвідці дослідники аналізують галерейні практики через різні аспекти їх функціонування та вплив на культурне середовище, застосовуючи різноманітні методи розгляду даної проблематики. Фундаментальним аспектом у вивченні галерейних практик являється дослідження впливу їх діяльності на культурні процеси. Своїм функціонуванням галереї слугують платформами для діалогу та

обміну ідеями, які в свою чергу зумовлюють відповідні художній рефлексії. Саме згадані процеси є причинами стимулювання появи нових творчих концепцій і мистецьких напрямів, які у свою чергу розпочинають загальну соціокультурну модернізацію. З провідних дослідників галерейних практик в Україні, які глибоко аналізують значення галерейних інституцій у культурному житті країни, варто виділити Вадима Михальчука. У своїх працях мистецтвознавець досліджує як організаційні аспекти галерейної діяльності впливають на трансформацію українського сучасного мистецтва та культурного середовища загалом. Він розглядає яке значення у формуванні культурно-мистецького простору відіграють організація виставкової роботи та проведення творчих заходів, забезпечуючи комунікацію між автором художнього твору і громадськістю. Дослідник простежує, яку в подальшому роль відіграє функціонування галерей для створення культурного діалогу, а також для розповсюдження мистецтва серед суспільства. Зокрема, у власній праці «Мистецька галерея як феномен арт-простору сучасної України» [20] досліджується процес інституціалізації галереї в українському культурному дискурсі. В. Михальчук шляхом аналізу соціокультурних передумов становлення та розвитку галерей, специфіки їх діяльності й впливу на сприйняття мистецтва глядачами, демонструючи значущість даної інституції як важливої складової арт-простору країни. В іншій роботі «Галерейна діяльність в системі художньої культури незалежної України» [17], дослідник акцентує увагу на тому, що призначення галерейних інституцій полягає не лише у розгляді їх як місць виставок, а й важливих елементів формування українського арт-ринку. У даній роботі простежується пояснення понятійного апарату галерейної діяльності, що допомагає нам краще зрозуміти існування галереї як відповідного простору, який є важливою частиною творення української культурної ідентичності.

Іншим аспектом дослідження галерей є кураторська та експозиційна діяльність. Саме куратори забезпечують організаційні процеси з формування виставок і приймають рішення щодо кураторської концепції, яка розглядається у

відповідності до культурного розвитку мистецьких тенденцій. Створюючи експозицію, сконцентрувавшись на обмірковуванні вибору творів мистецтва, їх розміщенні, куратор допомагає зрозуміти як глядач буде сприймати показ та яким чином його інтерпретувати. Особливу увагу дослідженню цього аспекту приділила Єлизавета Герман у своїй дисертації «Кураторська практика в сучасному мистецтві. Світовий досвід та український контекст» [4]. Вона розглядає становлення українського кураторства шляхом історичного розвитку та порівняльного аналізу з іноземним досвідом. Викладене демонструє різні підходи щодо ведення кураторської практики, їх специфіку в залежності від історичного періоду, що видозмінюються разом з актуальними мистецькими парадигмами. Проведений аналіз дає змогу зрозуміти нові перспективи усвідомлення важливості кураторської практики. Дослідниця характеризує яким чином через організацію виставкової діяльності відбувається вплив на сприйняття художніх творів та реформування мистецької сфери, завдяки чому кураторство виступає не лише як один з підходів до представлення творчого висловлювання, а й як підґрунтя для формування мистецької сфери.

Змістовним видається вивчення галерейних практик у культурі з боку соціології. В даному контексті, варто прослідкувати діяльність галерей як соціальних інституцій, котрі можуть виконувати абсолютно різні функції. Ми можемо розглядати їх діяльність через вплив на процеси у суспільстві, аналізувати інтереси культурних цінностей та художнього сприйняття. Дане питання досліджували Євгеній та Роман Силко, викладаючи спільні міркування у роботі «Арт-ринок як соціальна система» [33]. Автори комплексно вивчали наслідки превалюючої концепції постмодернізму у відношенні до культурно-мистецької сфери, яка істотно трансформує галерейну діяльність у бізнес-проект. Розмірковуючи над цим явищем, зазначається, що такі фактори як кураторство, комерціалізація та необхідність у медійності слугують механізмами переосмислення фундаментальних естетичних цінностей виставлення художніх творів у напрямку ринкових відносин. Сучасна кураторська діяльність потребує втілення маркетингових заходів задля

створення іміджу мистецьких робіт, які, зі свого боку, спричиняють зміну основоположної орієнтації митця та глядача. Таким чином, митець стає підпорядкованим не власному унікальному таланту, а спеціально розробленого для нього піару, щоб впливати на більшу аудиторію та приваблювати покупців.

Важливе місце у висвітленні проблематики посідає аналіз комунікації між галереєю та її відвідувачами. За допомогою експозиції галерея створює певне середовище, яке демонструючи різноманітні конфігурації та форми, даючи змогу не лише сприймати, а й взаємодіяти з творами мистецтва. У такий спосіб, глядач розширює і поглиблює власне розуміння творчості, що безпосередньо впливає на загальний культурний простір суспільства. Багатий фактичний матеріал містить робота Лідії Крупеніної під назвою «Арт-галерея як модератор художнього середовища міста» [14]. Розкриваючи, у даному дослідженні, властивості галерейних практик у контексті культури міста, ми можемо з'ясувати стратегії та інструменти за допомогою яких галереї створюють міський мистецький простір, що становить значну частину всезагального культурного середовища України. Саме завдяки контактуванню художників, кураторів, арт-критиків з глядачем, з використанням різноманітних форм художньої взаємодії: виставки художніх творів, майстер-класи, проведення екскурсій чи лекцій тощо, відбувається вагомий вплив на творчу динаміку, який у подальшому буде відображатися у всебічному соціокультурному розвитку міста. Але разом з тим, як зазначає Л. Крупеніна, на противагу соціокультурному погляду виступає економічний. Завдяки переважаючому пріоритету на підприємницьку діяльність галерея може мати зовсім іншу функціональну стратегію і виконувати ряд комерційних завдань, втрачаючи першочергове призначення.

Також розглянемо галерейну діяльність з точки зору культурної політики. У даному міркуванні галерейні інституції виступають, як, з одного боку, місце підпорядкування культурній політиці, так з іншого – як місце впливу на неї. Провідне дослідження з даного аспекту представляє Анна Луговська у дисертації «Інституції сучасного мистецтва у виставковій практиці України

(початку 1990-х – 2020 років)» [15]. Авторка дає широку характеристику способів реалізації внутрішньої культурної політики шляхом становлення мистецьких інституцій, в тому числі галерей, у великих містах України. У роботі, методом історичного аналізу 1990-х – 2020 років, викладено яким чином, упродовж трьох десятиліть, виникнення та розвиток чисельної кількості галерей, відображалися на підсиленні їх значення у економічній життєздатності та соціально-політичному функціонуванні держави. Наведені дані описують проведення культурної політики щодо галерейних практик, включаючи законодавчі регулятиви, їх фінансування, вплив на туристичну сферу та формування мистецького контексту великих міст. Внаслідок описаних процесів ми помічаємо як галереї удосконалюють сприйнятливість середовища для розвитку мистецтва і забезпечують його реалізацію та доступність разом з модернізацією національної культури.

З огляду на останні дослідження варто виділити актуальність аналізу галерейної діяльності в розрізі новітніх технологій. Науково-технічний прогрес не проходить осторонь культурної сфери, та створює можливості для взаємодії між інноваціями та мистецтвом. Вікторія Головей та Наталія Столярук у статті «Українські художні музеї та галереї в часи пандемії: новий досвід культурного менеджменту» [6] досліджують чинники впровадження процесів діджиталізації в культурно-мистецьких інституціях. З огляду на наведену інформацію можна свідчити про те, що під час пандемії COVID-19 галереї перебували у критичній ситуації, яка слугувала вагомим обмежуючим фактором забезпечення діяльності. Виявляючи потреби в адаптації щодо інших умов реальності, разом з модернізацією підходів функціонування, почав відбуватися процес залучення галерейних практик до сучасних технологій. Перебіг цифровізації проходить через діджиталізацію, оцифрування творів мистецтва, розробку віртуальних екскурсій та залучення до соціальних мереж. Внаслідок запровадження таких практичних підходів трансформації з'явилося абсолютно нове сприйняття виставкового простору, розширюючи значення галерейних практик у сучасній соціокультурній сфері.

Як висновок з підрозділу, впливає припущення про те, що проблематика галерейних практик у культурологічному контексті є малодослідженою. З продемонстрованого аналізу теоретичних підходів дослідження, можна побачити якою, на даний момент, є обмеженість в основоположних джерелах вивчення. В українському науковому дискурсі міститься незначний доробок праць з даного спрямування, значно менша частина від загальної кількості, становить дослідження, за допомогою яких можна було б розкрити проблематику у повному обсязі. Оглянувши наявну інформаційну базу вдалося висвітлити основні аспекти, завдяки яким розглядається тематика вивчення галерейних практик. Такий аналіз допомагає більш поглиблено зрозуміти функціонування галерей з огляду на:

- вплив на український культурний простір;
- кураторську та експозиційну діяльність;
- соціологічну роль галерей;
- взаємодію галерейних інституцій з відвідувачами;
- проведення внутрішньої культурної політики;
- модернізацію процесів завдяки новітнім технологіям.

Завдяки перегляду відповідних монографій, наукових праць й періодичних видань, вдалося висвітлити наявні підходи дослідження галерей в українському культурному середовищі, які найчастіше представлені у вигляді розгорнутого аналізу. В свою чергу, згадані роботи дослідників, прояснюють важливість галерейних практик, кожна у своєму аспекті, щодо визначення ролі в економічних, політичних та соціокультурних процесах. Висвітлення вищезгаданих характеристик галерейної діяльності демонструє безперечність їх фундаментального впливу на розвиток мистецтва та культури. Таким чином, проведений аналіз стану вивчення галерейних практик виявив потребу в ґрунтовних та подальших дослідженнях проблематики саме у культурологічному контексті.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження

У сучасній науковій розвідці процес дослідження галерей проглядається шляхом аналізу їх діяльності у різноманітних соціокультурних аспектах. Насамперед дана проблематика простежувалося крізь призму музейної справи, і лише згодом, після становлення інституцій як самостійної форми презентування мистецтва, розпочалося всебічне вивчення особливостей їх існування у сфері мистецтва та культури. Розглядаючи галереї з точки зору феномену сучасних галерейних практик, слід зауважити про потребу встановлення належного шляху аналізу поняття «галерейні практики». Характерним у цьому відношенні являється застосування різних підходів дослідження, які слугуватимуть для визначення сучасного понятійного апарату. Помітним явищем цього феномену стали праці українських науковців В. Михальчука та Л. Крупеніної, які розкривають значення поняття опираючись на засади мистецтвознаства. Задля того, щоб у повній мірі проаналізувати феномен сучасних галерейних практик спершу варто розібратися у тому, що саме ми розуміємо під поняттям «галерейні практики» у контексті культурології.

Поняття «галерейні практики» є словосполученням, яке складається з двох окремих слів «галерея» і «практика». Термін «галерея» має декілька значень, які за Кембриджським словником (Cambridge Dictionary) мають більш архітектурне трактування:

- піднята зона по боках або в задній частині великої кімнати, яка забезпечує додатковий простір для людей, щоб сидіти чи стояти;
- найвищий поверх у театрі, на якому розташовані найдешевші місця;
- приміщення або будівля, яка використовується для показу або продажу творів мистецтва [41].

Описане тлумачення зводиться до визначення терміну у розгляді конкретного простору, який має з певне призначення у використанні. Враховуючи контекст усього поняття феномену, доцільніше інтерпретувати термін «галерея» в означенні «художня галерея», що за словником означає місце, де показують

твори мистецтва і де їх можна придбати [41]. З соціологічного погляду охарактеризовує термін дослідник Абраам Моль, розглядаючи феномен у власній книзі «Соціодинаміка культури». Він висвітлює галерею з погляду на аксіологічне суспільне сприйняття культури як «комерційну систему, яка генерує економічні цінності на основі мистецьких надбань» [40]. Виходячи з мистецтвознавчого дискурсу, Вадим Михальчук у роботі «Теоретико-методологічні засади вивчення діяльності мистецьких галерей», підсумовує власне визначення: «...термін «галерея» вживається як в значенні сформованого мистецького простору, в якому повноцінно функціонують твори образотворчого мистецтва, так і в значенні комерційного підприємства, що здійснює діяльність з пошуку належного рівня художників, створення відповідного іміджу через вивчення творчості, пропаганди, реклами й просування його творів на арт-ринку, включно з впливом на ціноутворення» [21, с. 146].

У свою чергу, слово «практика» за Кембриджським словником (Cambridge Dictionary) має значення:

- дії, а не думки або ідеї;
- використовується для опису того, що відбувається насправді, на відміну від того, що, на вашу думку, станеться в конкретній ситуації;
- те, що зазвичай або регулярно робиться, часто як звичка, традиція або звичай [41].

Інакше кажучи, пояснення до терміну можна означити як певну дію або діяльність, у згаданий чи інакший момент. Такий опис значення носить універсальне трактування того, що найчастіше визначається під згаданим терміном. У даному випадку, ми будемо осмислювати його в контексті поняття «культурна практика», яке детально досліджується як світовими, так і українськими культурологами. Валентина Судакова у монографії «Культурні практики в повсякденних та публічних комунікаціях: тенденції соціального відтворення та модернізації», розкриває поняття у такому формулюванні: «...розуміння культурної практики як інформаційно наповненої взаємодії, тобто

простору мінливих, рухливих і водночас відтворюваних «правил» відносин, стійкої взаємодії на підставі історично закріпленого поведінкового коду в умовах суспільного (колективного) життя» [35, с. 29]. Інша дослідниця – Ольга Копієвська, у праці «Трансформаційні процеси в культурних практиках України: глобальний, глокальний контекст та локальні особливості (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)», висвітлює розуміння поняття «культурна практика» як «діяльність, спрямування якої зосереджено на створення, розповсюдження або використання культурних продуктів» [13].

Водночас варто звернути увагу на термін «галерейна діяльність», саме з необхідністю визначення особливостей його тотожності та відмінності стосовно феномену галерейних практик. У вітчизняному науковому дискурсі «галерейна діяльність» виступає одним з фундаментальних понять у тематиці дослідження галерей. Доцільно означити, що «галерейна діяльність» представляє процеси, які відповідають за управління й функціональність мистецького простору, включаючи багатоманітні аспекти щодо напрямків організаційної чи, наприклад, маркетингової роботи. З власної точки зору термін трактує В. Михальчук у своїй статті «Галерейна діяльність як предмет наукового дослідження», надаючи конкретизоване тлумачення головних завдань, з яких складається розуміння терміну: «Галерейна діяльність у сучасному значенні цього терміну включає чотири складові: – створення власної колекції; демонстрація творів на короткострокових виставках; у постійному приміщенні; здійснення купівлі-продажу творів» [18]. Ще одне значення пропонує Лідія Крупеніна, з погляду на впливу галерейних інституцій на функціонування на культурне середовище, у праці під назвою «Арт-галерея як модератор художнього середовища міста». Авторка охарактеризовує «галерейну діяльність» у розрізі «ключової складової сучасного мистецького простору, що репрезентує не лише інституцію для експозиційної діяльності, а й важливий економічний та культурний сектор суспільного життя» [14].

За таких умов слід встановити, що саме ми розуміємо під поняттям «галерейні практики» у культурологічному контексті. Під час вивчення даного

питання, автором не було виявлено універсального роз'яснення чи ґрунтовної літератури, яка розкриває саме дефініцію поняття в його точному значенні. Втім, з огляду на отриману інформацію ми можемо окреслити основні положення, які детально формують його тлумачення. Поняття «галерейні практики» розглядається з точки зору сукупності двох термінів, об'єднуючи смисловий зміст «художньої галереї» у значенні простору для демонстрації та придбання художніх творів, та «культурної практики» у розумінні творення та використання продукції культури. Таким чином, доцільно встановити визначення: Галерейні практики – це відображення культурно-мистецьких процесів, які забезпечують діяльність галерей щодо презентування та поширення художніх творів з метою їх продажу. Дане трактування виявляє виразну тотожність з терміном «галерейна діяльність», який як зазначалося раніше, розглядається у відображенні процесів функціонування, які реалізує галерейна інституція. На підставі зауваження спільних позицій, доцільно окреслити їх відмінність, що полягає у визначенні сутності терміну «галерейної діяльності» з позиції мистецтвознавчого наукового дискурсу, у той час як поняття «галерейні практики», незважаючи на семіологічну подібність, необхідно розглядати через культурологічний контекст. У роботі визначене поняття буде використовуватися у парадигмі новітнього часу. Сучасність в контексті даного дослідження охарактеризовує епізодичний період з початку XXI століття (з 2000-го року) і до сьогодення, що дозволяє означити розуміння аналізу сучасних галерейних практик у розрізі впливу інтернаціональних та локальних явищ.

Отже, аналіз дефініції «галерейних практик» відкриває широкий спектр варіацій дослідження значення поняття. За рахунок міждисциплінарної приналежності та відсутності фундаментального формулювання, процес визначення змісту може реалізовуватися через необмежену кількість ймовірних трактувань. Застосовуючи герменевтичний та семіотичний методи, вдалося структурувати смислову основу поняття та сформулювати його авторське визначення. Специфіка запропонованого значення полягає у розумінні

галерейних практик як полісемантичного феномену. Даний короткий огляд аналізує поняття з точки зору його застосування в культурологічному дискурсі, адже назване трактування «галерейних практик» розкриває їх сутність у поясненні тих явищ в культурі, котрі виникають завдяки діяльності галерейних інституцій. Таким чином зміст самого поняття включає в себе аспекти функціонування художнього простору та відображає їх безпосередній вплив на сучасне культурне середовище. Виходячи із зазначених роз'яснень, назріває питання важливості провідного означення «галерейних практик», що виступає нагальною потребою в рамках майбутніх культурологічних дослідженнях.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ГАЛЕРЕЙНІ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

2.1 Організаційно-процесуальні аспекти роботи галерей

Особливості організації та функціонування процесів галерейних інституцій посідає ключове значення у дослідженні феномену сучасних галерейних практик. Висвітлення даної проблематики у теоретичних джерелах, створює умови для з'ясування багаторівневості структури діяльності художніх галерей. Наступним чином, у даному підрозділі постає необхідність виявлення головних функцій галерейної справи, за допомогою яких буде здійснено подальшу характеристику галерейних практик у даному соціокультурному контексті.

На законодавчому рівні функціонування сучасних галерейних інституцій регулюється актуальними законами у сфері культури, базуючись на головні положення принагідних нормативно-правових актів, виступаючи формотворчою системою основоположних правил існування галерейної справи в Україні. Головні засади цих положень висвітлено у Законі України «Про культуру», у якому в розкриваються визначення установ культури (Розділ I, Стаття 1), право на їх створення (Розділ I, Стаття 9) та види культурної діяльності (Розділ III, Стаття 12) [30]. Даний закон виступає у значенні фундаментального акту, що забезпечує державне регулювання усіх процесів пов'язаних з регулюванням національної культури. Більш детально з огляду на галерейні практики йдеться у Законі України «Про музеї та музейну справу», його положення встановлюють значення відповідних термінів (Розділ I, Стаття 1) та напрямки діяльності в розрізі музейництва (Розділ I, Стаття 2) [29]. В Законі охарактеризовано конкретні засади щодо експертної, виставкової та експозиційної роботи, з підпорядкуванням ведення діяльності в межах Музейного Фонду України. Проте варто констатувати, що, незважаючи на сприйняття галерей через призму музейної справи, з огляду на схожість у аспектах функціонування та використання художніх творів, вони представляють відмінність у комерційній

направленості, що повною мірою відображається в економічній сфері держави. Але Закон України «Про музеї та музейну справу» не встановлює чіткого роз'яснення у визначенні того, що представляє собою галерейна інституція та які фундаментальні підстави забезпечують державне упорядкування усіх напрямів їх культурно-мистецької діяльності в Україні. Дотичними законами, котрі розкривають окремі важливі аспекти функціонування, виступають Закон України «Про охорону культурної спадщини» – регулює процеси реставрування, державного обліку та умови збереження художніх творів [31], а також Закон України «Про авторське право і суміжні права» – встановлює правила щодо використання галереєю інтелектуальної власності митців [25]. Інші нормативно-правові акти складають часткове нормування спеціалізованих факторів реалізації галерейних практик. До прикладу Наказ Міністерства культури України про «Положення про порядок проведення моніторингу виконання культурно-мистецьких програм (реалізації проектів, заходів)» – відповідає за організацію культурно-мистецьких проектів, які проходять за сприянням Міністерства культури України [28], схожим чином діють Постанови Кабінету Міністрів України про «Положення про Музейний фонд України», що розглядає потребу у введенні необхідної документаційної бази авторських витворів [26], та про «Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення », у якому зазначається порядок перебігу надання творам експертної оцінки [27]. У цьому контексті є очевидним, що галузеве законодавство визначає необхідний правомірний базис з якого виникає осередок формування та розвитку галерейної справи. Вищезазначені нормативно-правові акти продукують умови для забезпечення належного функціонування, ведення відкритої діяльності, а також захисту відповідних прав об'єктів та суб'єктів у даній сфері.

З'ясувавши галузеву законодавчу складову, ми продовжимо аналізувати у чому полягають ключові напрями та особливості функціонування галерейних художніх просторів. У загальному значенні виділяють три основні аспекти на яких фокусується робота галерей.

Кураторська та виставкова діяльність. Першорядна мета функціонування галерейних інституцій полягає у презентуванні художніх творів шляхом організації виставкових проєктів. Процес реалізації полягає у виставленні зразків культурного надбання, представляючи авторські роботи широкому колу аудиторії. Підготовка та втілення запланованої виставки відбувається за допомогою куратора – відповідального експерта, який виконує необхідні завдання широкого спектру фронтального організаційного процесу. Кураторська діяльність складається з визначення концептуальної програми, окреслення тематики виставки та добору відповідних мистецьких творів, які будуть розкривати ідейний задум проєкту. Виходячи з даних процесів куратором розробляється план розміщення робіт, організовується домовленість показу творів обраних митців, після чого відбувається транспортування та встановлення експонатів у заздалегідь зазначеному просторі. Надалі структура реалізації включає в себе роботу з безпосередніми аспектами репрезентації події: підготовкою поліграфічних матеріалів, співпраця зі ЗМІ, підготовка промоції відкриття виставки. У такому розрізі робота куратора виявляє необхідність у професійному підході до втілення багатогранності аспектів, підготовки та втілення культурно-мистецьких проєктів. Їх експертна діяльність, яка формує сучасну творчу тенденцію галерейних практик, створює простір взаємообміну між аудиторією та митцями. Головним у цьому ряду виступає значення популяризації мистецтва у суспільстві, що провокує кураторство та виставкова діяльність у сучасному культурному вимірі.

Створення портфоліо. Сучасні галерейні практики напряму залежать від співробітництва художніх просторів з митцями, арт-дилерами та колекціонерами. Для того, щоб мати змогу доступно демонструвати твори мистецтва, галерейна інституція створює портфоліо на основі власної виставкової концепції. Дана творотека представляє зібрання з відібраних авторів, за яких галерея бере на себе зобов'язання щодо презентування їх творчого доробку та ексклюзивних робіт. Найчастіше це зібрання утворюється шляхом формування приватної колекції інституції, а також з довгострокового

партнерства разом з конкретними митцями сьогодення, що дозволяє художній галереї займати роль сполучної ланки поміж майстернею творця та сучасним арт-ринком. Такий підхід включає і міжпрофесійне значення у реалізації колаборацій, придбання робіт у інших мистецьких дилерів, колекціонерів чи на аукціоні, не безпосередньо у художника, який створив відповідну роботу, з метою повторного продажу. Подібно до процесу формування портфоліо, є сенс зазначити досить вагомий зміст репутаційної оцінки галереї на основі творів зібрання. Вона базується на співзалежності від іміджу виставлених художників, що являється прямою пропорційністю репутації і самого автора в залежності від суспільного судження щодо обраного простору колаборації. Організація галерейний творотек забезпечує належне представлення наявних робіт та регулює прозорість системного фонду збереження вітчизняних культурних цінностей, що значною мірою запобігає шахрайським діям відносно обігу мистецьких творів.

Продаж та розповсюдження творів мистецтва. Окрім проведення виставок та створення портфоліо, одним з найважливіших аспектів діяльності галерейних інституцій є продаж та розповсюдження художніх витворів. Комерційна торгівля представляє собою сукупність процедур, котрі регулюють різні етапи купівлі та продажу мистецьких робіт, які здійснюються через культурні інституції, онлайн-магазини, аукціони та приватні угоди. У цьому контексті галереї можуть виступати як організатори акту купівлі-продажу, так і його посередники, що, у свою чергу, вимагає дотримання необхідних умов з метою здійснення успішних торгів. Таким чином, вони беруть на себе відповідальність за транспортування, виставлення рахунків, визначення вартості та ведення обліку проданих робіт, стаючи безпосередньою точкою контакту для запитів щодо конкретного автора або бажаних творів. Завдячуючи даним процесам, по-перше, відбувається матеріальна підтримка функціонування культурних інституцій та сприяння розвитку авторської творчості. По-друге, весь цей комплект виступає активним генератором фінансів у культурно-мистецькому середовищі, що у самотній мірі відображається на економічній сфері держави.

Та, по-третє, творчий ринок зараджує поширенню мистецтва, адже акт купівлі-продажу художніх робіт призводить до зміни динаміки глядачів, що несе вагомий соціокультурний внесок, незважаючи на публічний або особистий тип володіння.

Окрім функціональної спрямованості, варто розглянути які існують види галерей з точки зору притаманним формам діяльності, серед яких виразно виділяється плеяда однотипних за своєю направленістю і концептуальним підходом інституцій. Одним з проявів даних форм являється спеціалізування на конкретних мистецьких напрямках, жанрах чи школах. Подібного роду галерейні інституції концентрують власну роботу навколо розкриття виїнятковий рис обраного напрямку, згуртовуючи навколо нього прихильників. Здебільшого діяльність таких галерейних інституцій полягає у проведенні різнопланових виставкових проєктів, акцій, а також у розгорнутій видавничій діяльності за друком спеціалізованої літератури. Такого роду спрямування дозволяє представляти авторів, які працюють лише у вибраному жанрі, до прикладу живопису, фотографії, декоративно-прикладного мистецтва, графіки та інших. Проте, незважаючи на обрану приналежність, функціонування описаних галерей має більш складнішу структуру, що дозволяє втілювати варіативність ідейних задумів та демонструвати усі художні твори, які безпосередньо належать даний напрям. За таких умов відбуваються постійні відкриття нових авторів, котрі презентуються невідомі раніше мистецькі техніки, прийоми та способи творчого вираження.

Інший вид – художні галерейні простори, які репрезентують одного художника. Дана установа може бути створена на базі пам'ятного музею автора, що дозволяє у повній мірі реконструювати простір у якому він проживав та творив. Головне завдання такого виду галерей виявляється у збереженні пам'яті окремого художника, що, у свою чергу, дозволить глядачам поринути у побутове середовище митця задля кращого розуміння формотворчих аспектів, які так чи інакше виявляли вплив на його творчий шлях. Загальна діяльність, у

більшій мірі, зосереджена в ореолі презентування існуючих робіт митця з їх постійним переосмисленням.

Надалі розглянемо характерні особливості галерей-салонів, котрі представляють лише комерційний напрям галерейної діяльності. Концептуальна направленість даних галерей розгортається навколо однієї цілі – реалізації максимального заробітку. Специфіка їх роботи ґрунтується на швидкій адаптивності до тенденцій теперішнього мистецького ринку, що потребує постійних модифікацій та залученості потенційних клієнтів. Особливість комерційних галерей виявляється у виборі співпраці з декількома митцями, з метою демонстрування, реклами, та розповсюдження творів обраних митців. Нерідко такі інституції мають вигляд виставкової зали з представленими на продаж роботами сучасного мистецтва, у яких можуть надаватися додаткові комерційні послуги. Таким чином художник отримує можливість розвиватися на теренах арт-ринку, напрацьовуючи клієнтську базу з колекціонерів та заслуговуючи собі ім'я. Завдяки чому у них складаються партнерські відносини, де галерея генерує прибуток разом з тим підтримуючи творчість автора.

Ще одним цікавим видом спрямування роботи галерейної справи є тенденція віртуальних галерей. Першочергово вони почали з'являтися як галерейні інституції з презентування сучасного мистецтва, які були створені за допомогою використання мережі Інтернет. Своєрідні особливості їх функціонування можна окреслити у виставленні художніх творів на спеціальних веб-сайтах, де представляється концепція так званої виставки, надається уся необхідна інформація про митця, його роботи з додатковим тлумачним текстом, разом з каналами зв'язку щодо придбання витворів мистецтва. Проте, за останні роки дана тенденція щодо віртуальних галерей стрімко зросла, завдячуючи активному прогресу діджиталізації, що створило неабиякий резонанс даного виду ведення галерейної діяльності.

Визначаючи види галерейної спрямованості та визначення характерних ознак їхнього спрямування, доцільно визначити, якою саме являється галерейна інституція, котра є репрезентантом сучасних галерейних практик. Важливе

значення має окреслення чітко встановлених якостей, які у повній мірі розкривають розуміння того, що є притаманним сучасним галереям [3]:

1) Інноваційність та експеримент. Виділення галерей, які активно працюють над експериментальними та інноваційними підходами до виставок та інтеракції з аудиторією;

2) Співпраця зі сучасними митцями. Акцент на співпрацю зі сучасними митцями та підтримку їхнього творчого розвитку;

3) Використання новітніх технологій. Виділення галерей, які активно використовують новітні технології для презентації та взаємодії з аудиторією;

4) Широкий спектр мистецьких форматів. Зосередження на різноманітних мистецьких форматах, таких як відеоарт, інсталяції, аудіовізуальні твори тощо;

5) Інтерактивність та взаємодія з аудиторією. Орієнтація на створення інтерактивних просторів та програм, що стимулюють активну участь аудиторії;

6) Спрямованість на актуальні теми. Фокус на представленні та обговоренні актуальних тем, проблем та тенденцій у сучасному світі через мистецтво;

7) Культурна різноманітність та інклюзивність. Звернення до культурної різноманітності та підтримки інклюзивних підходів до мистецтва та культури;

8) Соціальна відповідальність та адвокація. Акцент на соціальну відповідальність, включаючи адвокацію за соціальні та політичні питання через мистецтво.

Підсумовуючи викладений матеріал, слід наголосити на головних аспектах, які вдалося з'ясувати у даному підрозділі. Належним чином вдалося з'ясувати багаторівневість структури організації діяльності художніх галерейних просторів. Законодавче регулювання не розкриває у повній мірі правові засади щодо функціонування галерей. За таких умов дотичні нормативно-правові акти лише окреслюють загальні відомості стосовно підстав роботи культурних інституцій, не виділяючи чітких положень з приводу тлумачення поняття «галерея» та відповідних юридичних підстав їх функціонування в галузі культури, що залишає відкритим питання галузевого законодавства. Своєю

чергою надалі було виявлено головні функції галерейних установ, які демонструють специфіку мистецької та комерційної направленості, разом з цим розкриваючи вагому культурну роль інституції. Окрім функціональної спрямованості, здійснено характеристику галерей за встановленою приналежністю до певних груп. Подібний підхід виділяє спільні та відмінні ознаки діяльності спрямування художніх галерей, а також допомагає систематизувати аналіз ключових аспектів функціонування та зорієнтувати аудиторію щодо подальшої реалізації галерейних практик.

2.2 Сучасні галерейні практики та їх роль у культурному житті України

Представлення галерейних практик відбувається за допомогою широкого спектру спрямування галерейної діяльності. Особливість їх функціонування у значенні культурних інституцій, підпорядковує розмаїття форм втілення творчих задумів. Найпоширенішими у даному значенні виступають виставки художніх творів. В залежності від тривалості вони бувають постійними або тимчасовими, де перші виставки підпорядковуються презентуванню сталої колекції, демонструючи навизначніші твори з точки зору концепції самої галереї, у той час як другі – можуть продовжуватися лише певний період часу. Загалом, проведення виставок спрямоване на поширення культурно-мистецьких ідей разом з представленням творів культурного надбання. Вони постають ключовим елементом галерейних практик, адже допомагають аналізувати явище галерейної діяльності у значенні культури. Є цілком очевидним, що переважаюча більшість галерей займаються продажем мистецьких творів. Організуючи комерційні продажі та аукціони, вони дозволяють художникам представляти власні роботи та знаходити нових покупців, що безперечно сприяє розвитку арт-ринку та сприяє економічній підтримці художників. Також галерейна діяльність реалізується у дослідженнях мистецьких творів, їхньої історії та контексту, що сприяє накопиченню знань про мистецтво та його

збереженню для майбутніх поколінь. Іншим напрямом втілення галерейних практик є проведення культурних заходів (концертів, перформансів, фестивалів та тематичних подій), мета яких полягає у доповненні основоположної концепції виставкового проєкту, сприяючи залученню більш різноманітної аудиторії. У свою чергу галерейні установи можуть виступати організаторами спеціалізованих програм та заходів, залучившись підтримкою місцевих громад, тим самим спонукаючи їх до участі у культурних проєктах. Ще одна особливість діяльності полягає в участі галерейних інституцій у глобальних виставкових проєктах та художніх резиденціях, адже даний процес допомагає у встановленні міжнародних зв'язків та популяризує національне мистецтво за кордоном. Наступна властивість обумовлена у створенні можливостей для отримання додаткових знань у галузі культури та мистецтва, шляхом організації екскурсій та різножанрових лекцій, що значною мірою впливає на підвищення обізнаності про мистецтво та його значення. У галерейних просторах проводять майстер-класи та воркшопи з різних видів мистецтва, що дозволяє учасникам отримати практичні навички та знання під керівництвом професіоналів в галузі мистецтва. Окрім того, важливе місце функціонування посідає реставраційна діяльність художніх творів. Використання сучасних методів відновлення та консервування мистецьких робіт дозволяє продовжити їх довговічність, запобігаючи руйнуванню для збереження культурних надбань наступним поколінням. Також популярною практикою являється видавнича діяльність. Публікації галерейних видань складаються з друкувань наукового спрямування: монографій, наукових досліджень та книг, а також літератури для широкого сприйняття: каталоги з виставок, журнали тощо. Найчастіше дані друкування містять детальні аналізи творів мистецтва, біографії художників, історичні контексти та критичні огляди, поширюючи цінну інформацію для дослідників, так і для поціновувачів мистецтва.

З проаналізованого функціоналу галерейної діяльності нам вдалося встановити у чому полягає діяльність художній інституцій та за допомогою яких способів вона може реалізуватися. Виходячи з отриманих даних, виникає

потреба у встановленні розуміння особливостей впливу сучасних галерейних практик на розвиток українського культурного середовища. Розпочнемо з того, що сучасні галерейні практики відіграють вирішальну роль у збереженні культурної спадщини, виконуючи функції захисту, дослідження та популяризації художніх і культурних артефактів. Вони акумулюють твори мистецтва з різних періодів та регіонів, створюючи колекції, які відображають історію, культуру та національних творчий потенціал. Ці колекції є надзвичайно важливими для збереження культурної пам'яті, оскільки вони включають твори, які можуть більше ніде не зберігатися. Наприклад, багато галерей володіють рідкісними і унікальними творами, що дозволяє майбутнім поколінням безпосередньо ознайомлюватися з культурною спадщиною. Вони не лише зберігають твори мистецтва, але й займаються їхнім документуванням та дослідженням. Це включає вивчення історичного контексту, стилістичних особливостей та технік створення мистецьких творів. Науковці та куратори працюють над створенням певного портфоліо колекцій, надаючи детальні описи та аналізуючи художні твори, що в подальшому буде сприяти кращому розумінню та збереженню культурної спадщини. Дані дослідження часто публікуються у вигляді монографій, каталогів виставок та наукових статей, що робить їх доступними для широкої аудиторії. Реставрація та консервація є невід'ємною частиною діяльності галерей, спрямованою на збереження довговічності мистецьких творів. Галереї також працюють над створенням оптимальних умов для зберігання творів мистецтва, включаючи контроль температури, вологості та освітлення, щоб мінімізувати ризики пошкоджень і забезпечити їхнє довгострокове збереження.

Варто зазначити, що галерейні інституції виступають місцями соціальної взаємодії та комунікації, сприяючи діалогу та взаєморозумінню між представниками різних соціокультурних середовищ. Їх інституціональна задача представляє організацію різноманітні культурні заходи, збираючи людей з протилежних суспільних оточень, створюючи простір для обміну думками, враженнями та досвідом. Такі заходи можуть включати лекції, майстер-класи,

концерти, кінопокази та інші події, що дозволяють відвідувачам розширювати пізнання через взаємодію з мистецтвом. Помітним явищем серед галерейних практик зустрічається підняття важливих соціальних і політичних тем через демонстрацію художніх творів. Культурно-мистецькі проєкти часто відображають гострі проблеми сучасності, наприклад, переживання війни, прав людини, екологічне становище, соціальна нерівність, гендерні питання та інші, що стимулює дискусії та рефлексію в суспільстві, сприяючи критичному мисленню через висловлення власної громадянської позиції. Крім того, відбувається створення можливості для художників і кураторів для взаємодії з публікою, що є важливою складовою творчого процесу. Саме завдяки організації відкритих зустрічей з митцями, глядачі мають змогу дізнатися більше про їхню діяльність, долучитися до активного діалогу чи дискусії, обговорити побачене та поділитися власними враженнями, що не лише зближує митців та аудиторію, але й сприяє більш глибокому розумінню мистецтва.

Іншу важливу роль галерейні практики відіграють як культурному вихованні суспільства, виконуючи важливі освітні функції. Вони організують екскурсії, лекції, майстер-класи та семінари, які сприяють підвищенню культурного рівня відвідувачів. Такі заходи допомагають глядачам краще розуміти мистецтво, розвивають власне естетичне сприйняття та розширюючи кругозір. Освітні програми галерей часто орієнтовані на різні вікові групи, а також рівні підготовки аудиторії, створюючи комфортні та доступні умови для широкої аудиторії. Організуючи як загальні оглядові тури, так і спеціалізовані тематичні екскурсії, галерейні інституції відкривають для відвідувачів можливість отримати глибше розуміння представлених мистецьких творів.

Значний вплив на культурний розвиток мають галерейні установи з точки зору економічних процесів, які стимулюючи арт-ринок здійснюють вагомий вплив на загальний економічний розвиток. У своєму функціонуванні вони виступають посередниками між митцями та колекціонерами, утворюючи необхідні умови та реалізуючи певні послуги, що сприяють продажу творів мистецтва. Цей перебіг подій забезпечує фіхівців робочим місцями не лише

художніх авторів, а й для різних фахівців, пов'язаних із галереями практиками, а саме кураторами, арт-менеджерами, маркетологами, реставраторами та технічним персоналом. Таким чином галерейні інституції генерує капітал, створюючи умови для стабільного доходу для професіоналів, які сприяють експертному розвитку в культурній галузі та підтримці високих стандартів у ведення діяльності. З іншого боку галереї є важливими гравцями на ринку мистецтва, допомагаючи визначати ціни на мистецькі твори, організовуючи аукціони, виставки та приватні продажі. Частим явищем продукується співпраця з аукціонними будинками чи іншими інституціями, котрі забезпечують найкращі умови для продажу художніх робіт. Дані дії допомагають формувати ринкові тенденції, поступово підтримуючи інтерес до певних напрямів чи окремих митців. Завдяки галерейним інституціям, велика кількість митців отримують можливість успішно продати свої роботи за справедливими цінами, що в майбутньому відображається як на успішності, так і на творчій трансформації митця.

Наступне значення галерейні інституції відіграють вирішальну у втіленні підтримки та популяризації сучасного мистецтва, надаючи молодим і маловідомим творцям свій простір у якості платформу для демонстрації своїх творів. Виставкові проекти часто стають першою значущою можливістю для художників представити свої роботи широкій аудиторії, що відкриває перед ними нові перспективи і сприяє їхньому професійному зростанню. За допомогою галерейних практик відбувається реалізація допомоги художникам під час пошуку свого місця у світі мистецтва, забезпечуючи постійну підтримку на різних творчих етапах та стимулюючи можливість заявити про себе на широкий загал. Вони виступають організаторами виставок сучасного мистецтва, що допомагає відвідувачам ознайомлюватися з новими тенденціями та напрямками в мистецтві. Це включає в себе не лише традиційні форми мистецтва, такі як живопис і скульптура, але й інноваційні медіа, наприклад, цифрове мистецтво, відеоінсталяції, перформанси та інтерактивні проекти. Такий різноманітний підхід до експозицій дозволяє глядачам відкрити для себе

нові форми художнього вираження і зрозуміти, як сучасні митці реагують на виклики сьогодення. Іншим чином вони також сприяють розвитку критичного діалогу навколо сучасного мистецтва. Вони організують публічні обговорення, дискусії, лекції та семінари, на яких митці, критики, куратори та дослідники можуть обмінюватися своїми поглядами та ідеями. Такі заходи сприяють формуванню активного мистецького середовища, де відбувається обговорення важливих соціальних, політичних та культурних питань, що відображаються у сучасному мистецтві.

Одним із ключових аспектів впливу художніх галерей на міське середовище посідає їх здатність стимулювати культурне і економічне відродження периферійних районів міста. У багатьох містах світу галереї стали катализаторами процесу реновації, перетворюючи старі індустріальні зони, а також занедбані будівлі на сучасні центри культурного життя. Як наслідок, такі місцини часто призводять до появи нових кафе, ресторанів, магазинів, а також до розвитку житлової інфраструктури. Дуже важливою складовою впливу галерейних практик на міське середовище представляє значення інституцій у формуванні туристичної привабливості міст. Галерейні простори, які виділяються особливою популярністю або цікавою концепцією концепцією, стають важливими туристичними об'єктами, що приваблюють відвідувачів з усього світу. Увесь цей процес сприяє активізації розвитку туристичної інфраструктури, включаючи готелі, ресторани, магазини та розважальні заклади, що, у свою чергу, створює нові робочі місця та сприяє економічному зростанню, тим самим стимулюючи розвиток культурної сфери.

Важливими інструментами культурної дипломатії є галерейні практики, сприяючи міжнародній культурній співпраці. Організація міжнародних виставкових проєктів та мистецьких заходів дозволяє галереям встановлювати зв'язки між країнами, сприяти зміцненню взаєморозуміння та розвитку дружніх стосунків. Такі проєкти створюють платформу для культурного діалогу, де країни можуть обмінюватися своїми культурними надбаннями, відкриваючи нові горизонти для співпраці. Один із прикладів культурної дипломатії

втілюється шляхом реалізації міжнародних виставок, які дозволяють митцям з різних країн представити свої роботи широкій аудиторії за кордоном. Це не лише популяризує національне мистецтво, але й допомагає глядачам краще зрозуміти культурний контекст іншої країни. Загалом демонстрація творів мистецтва може бути тематично окреслена, від історії розвитку мистецької традиції до сучасних творчих тенденцій та напрямів, дозволяючи відвідувачам ознайомитися з багатоманітними аспектами культурного життя інших країн та народів. Такий перебіг процесів, у свою чергу, відіграє ключову роль у зміцненні міжнародної взаємодії шляхом організації художніх смислових та культурних обмінів. Безумовно, аналогічні програми дозволяють авторам працювати в іншій країні, знайомитися з її культурою та традиціями, обмінюватися досвідом з колегами, створювати нові твори, які відображатимуть рефлексії спричинені міжкультурною творчою комунікацією. І як наслідок, широкому культурному взаємозбагаченню і створенню нових мистецьких проєктів з елементами мистецького значення з різних культур.

Отож, сучасні галерейні практики посідають помітне місце у значенні впливу діяльності мистецьких інституцій на культурне середовище. Виявлені сучасні форми реалізації галерейної справи демонструють, у який спосіб відбувається презентування мистецтва та у чому полягають властивості кожної із згаданих форм. У логічному зв'язку з даними процесами було проаналізовано роль сучасних галерейних практик щодо економічних, суспільних та культурних змін. Способи їх втілення сприяють не лише популяризації художніх творів, а й формують умови для збереження мистецької спадщини, комерційного процвітання та міжнародного співробітництва, у свою чергу, зумовлює засади соціального та культурного розвитку держави. Узагальнюючи вищезгадані відомості, нам вдалося встановити багатоманіття аспектів галерейних практик, що створюють вагомий вплив на соціокультурний простір України, зарозум формуючи ґрунтовне уявлення про важливість існування художніх галерей.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ГАЛЕРЕЙНИХ ПРАКТИК В УКРАЇНІ

3.1 Характеристика діяльності галереї «НЮ АРТ»

Дослідження сучасних галерейних практик потребує поглибленого виявлення їх впливу та значення на культурний контекст. Задля практичного спрямування вивчення проблематики, необхідно проаналізувати яким чином названий феномен представлений у теперішніх реаліях. На прикладі діючої галерейної інституції в Україні, слід у широкому значенні проаналізувати реалізацію галерейних практик у сучасному соціокультурному полі. У даному розділі, на прикладі функціонування української художньої галереї «НЮ АРТ», ми розглянемо загальні відомості діяльності інституції та з'ясуємо її вплив на становище культури в Україні.

Галерея «НЮ АРТ» – це приватна сучасна художня інституція, яка виступає репрезентом українського мистецтва у національному культурному середовищі. Вона представляє собою художній простір, який за допомогою процесів галерейних практик здійснює істотний вплив на розвиток вітчизняного мистецтва. Власне функціонування галереї реалізується шляхом творчої діяльності, що значною мірою забезпечується проведенням безоплатних експозицій, та комерційної, завдяки наданню вузькопрофільних послуг. Галерею було засновано 2008 року у місті Києві, співзасновником якої фігурує український колекціонер та меценат Микола Білоусов. Саме його захоплення до збирання антикваріату та старовинних предметів, разом з колекціонуванням різноманітних художніх творів, переросло у започаткування нової галерейної інституції в українському культурно-мистецькому просторі. За 16 років свого існування галерея «НЮ АРТ» пройшла етапи розвитку від невеликої мистецької студії до становлення важливого осередку галерейних практик в Україні.

Головна місія функціонування галереї «НЮ АРТ» полягає у представленні, поширенні та переосмисленні культурної спадщини України. Вона виступає як платформа для публічного відтворення українського

мистецтва, демонструючи різноманітні твори національних митців. Цей процес підсилює популяризацію унікальних художніх зразків, разом з тим, знайомлячи глядачів з сучасними художниками та прикладами новітніх творчих ідей. Галерейна інституція втілює собою місце взаємодії між художниками та глядачами, у якому кожен відвідувач стає частиною діалогу та має можливість повністю зануритися у культурно-мистецький світ. Реалізація галерейних практик спрямована на формування нових змістовних інтерпретацій, як включно з переосмисленням творчого доробку митців, так і з дослідженням актуальних соціокультурних цінностей у наративі національної ідентичності.

Художня галерея «НЮ АРТ» є прикладом функціонування сучасних галерейних практик у інституції приватної форми власності. На законодавчому рівні процес існування, у генеральному підпорядкуванні, послуговується на Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 р. № 2275-VIII [32]. Тоді як галерейна діяльність діє відповідно законодавчої бази у галузі культури, а саме Закону України «Про культуру» від 14.12.2010 № 2778-VI [30] та Закону України «Про музеї та музейну справу» від 29.06.1995 № 249/95-ВР [29]. Згадана законодавча база, безумовно, забезпечує необхідний порядок дотримання усіх головних норм і правил стосовно надання якісних культурних послуг. На сьогоднішній день трудовий колектив налічує 9 осіб, у якому управлінську посаду очолює Євгенія Білоусова – досвідчена експертка у галузі мистецтва. Разом з фахівцями з мистецтвознавства – Євгенієм Бондарцем та Анастасією Сейтасановою, вони втілюють менеджерську діяльність щодо кураторства та реалізації виставок, використовуючи виключно професійні підходи до роботи. Також ефективне функціонування галерейного простору забезпечують спеціалісти, які відповідають за адміністративні, технічні, фінансові обов'язки та конкретні зобов'язання у діяльності окремих підрозділів. Основні засади щодо структури праці визначають правила внутрішнього трудового розпорядку. Вони виступають вагомим інструментом у встановленні трудових обов'язків, режиму

роботи, а також під час регулювання трудових відносин, прав та обов'язків працівників.

Ключові аспекти діяльності галереї полягають у презентації мистецтва, відіграючи роль посередника між художником та глядачем. Ефективна взаємодія з публікою відбувається шляхом створення виставок, проведення культурних заходів та екскурсій, представляючи роботи провідних українських митців ХХ століття, разом із творчістю сучасних майстрів. У експозиційній діяльності галерея «НЮ АРТ» об'єднує шедеври українського та європейського живопису, скульптури, ікони та витвори декоративно-прикладного мистецтва, створюючи унікальну можливість для ознайомлення з різноманітністю художніх течій та стилів. Основу колекції складають праці видатних українських художників: Адальберта Ерделі, Михайла Жука, Олекси Новаківського, Романа Сельського, Валентина Хруща, Валентини Цветкової, Сергія Шишка, а також сучасних митців: Колесникова Володимира, Чаркіна Сергія, Лободи Володимира, Нагурного Дмитра, Поздєєва Юрія, Протасова Олександра, Ігоря-Волкова Ткачинського та інших. Особливе місце в експозиціях посідають представлені скульптури та антикварні предмети інтер'єру, що безсумнівно доповнюють естетичний вигляд простору. Здебільшого виставкові проекти створюються на основі колекційного зібрання галереї, демонструючи різноманіття надбання українських художніх творів.

Загалом галерейні практики не обмежуються лише веденням кураторської та експозиційної роботи, охоплюючи більш обширний спектр професійної діяльності. Фахівці галереї «НЮ АРТ» пропонують експертну допомогу у наданні послуг:

1. Придбання предметів мистецтва

У галереї «НЮ АРТ» надають широкий спектр послуг, які направлені на придбання художніх творів та актикваріатних виробів. Цей процес охоплює усі необхідні етапи закупівлі з урахуванням побажань та забезпеченням відповідних вимог клієнтів.

2. Оцінка ринкової вартості творів мистецтва

Проведення оцінювання ринкової вартості допомагає в отриманні професійного розгляду творів мистецтва щодо конкретного запиту. Даний процес, котрий здійснюється лише експертами у галузі мистецтвознавства, включає в себе застосування спеціальних методів аналізу з вирішенням проблем щодо визначення авторства, стану, унікальності, періоду створення витвору, враховуючи сучасні тенденції впливу на його ціноутворення.

3. Оформлення картин

Кваліфіковане оформлення дозволяє сформувати естетичний вигляд та забезпечити відповідний захист полотна. Вибір рамки, паспарту та інших елементів використовується задля підкреслення особливих рис виразності картини, у той час як примінення спеціальних захисних засобів будуть продовжувати тривале збереження її кольору та загальної якості.

4. Реставрація

Реставраційна діяльність спрямована на відновлення та збереження картин, ікон, старовинних годинників і меблів. Механізм реставрації визначається певною стратегією, головним завданням якої є мінімізація наявних пошкодження, забезпечуючи тривале зберігання.

5. Виконання сучасних робіт на замовлення

Виконання індивідуальних замовлень відбувається шляхом співпраці галереї з митцями у відповідності з конкретними вподобаннями замовників. Така послуга слугує не лише як комерційне втілення, а й також як стимулювання розвитку мистецтва через розповсюдження неповторних художніх творів.

6. Комісійний продаж

Послуга комісійного продажу втілює змогу реалізовувати комерційну діяльність власникам мистецьких творів. Вони отримують можливість здійснити продаж через галерейну інституцію, завдячуючи професійним засобам залучення широкої аудиторії потенційних споживачів.

7. Проведення експертизи

Проведення експертизи – це дослідження, яке проводиться для встановлення основних аспектів ідентифікації роботи. За допомогою атрибуції та

комп'ютерно-технологічної експертизи, експертами галереї з'ясовується культурно-історична цінність того чи іншого предмету мистецтва.

8. Формування колекцій

У галереї «НЮ АРТ» можна отримати експертну допомогу в процесі формування колекцій. Виступаючи у ролі партнерської підтримки, колекціонеру буде представлено належні пропозиції з урахуванням перспектив їх осмисленого придбання у тенденції розвитку сучасного арт-ринку.

9. Видавництво

Видавницька діяльність галереї представлена у вигляді розроблених та випущених монографій, альбомів і каталогів, що розкривають контекст певних мистецьких епох, разом з творчістю окремих митців. Вона виступає як вагома частина просвітницького призначення, підтримуючи поширення обізнаності у галузі українського мистецтва.

10. «НЮ АРТотека»

Внутрішня організація галереї, яка займається практиком художніх творів. Даний сервіс дозволяє орендувати художній твір, з метою його демонстрації, для тих, хто не хоче викладати необхідну суму, або бажає звикнути до твору, повісивши його у себе вдома або оформити офіс, можливий лізинг, тобто оренда з правом подальшої пільгової покупки.

Варто зазначити, що дослідження функціонування галереї «НЮ АРТ» окреслює загальні відомості діяльності інституції. У фронтальному розумінні вона виступає виразним прикладом втілення феномену сучасних галерейних практик в Україні. Безумовно, викладені факти виокремлюють й внутрішню систему роботи, що допомагає краще зрозуміти яким чином організована її діяльність. За використанням практичного підходу щодо розгляду інституції, вдалося детально пізнати необхідні для даного дослідження факти та значною мірою долучитися до організаційних процесів реалізації роботи. Таким чином нам вдалося дізнатися базис законодавчого підпорядкування установи, з'ясувати представлений особовий склад та розподілення робочих обов'язків. А також встановити ключові напрямки діяльності, які розкривають галерею як

багатовимірний мистецький простір, так і вагому інституцію, яка належним чином може впливати на трансформаційні процеси в культурі.

3.2 Сучасні галерейні практики на прикладі галереї «НЮ АРТ»

Функціонування галереї «НЮ АРТ» виявляє різноманіття втілення форм сучасних галерейних практик. Основу культурно-мистецької діяльності галереї «НЮ АРТ» становить реалізація власних виставкових проєктів. За головні процеси втілення галерейних практик відповідають експерти-мистецтвознавці, розробляючи усі етапи експозиції від вигадування концепції до безпосереднього встановлення творів мистецтва згідно готового просторового плану. Розмаїття тематичної спрямованості зосереджено на демонстрації робіт українських митців періоду з кінця ХІХ по ХХІ століття. Станом на травень 2024 року в галереї «НЮ АРТ» було реалізовано 124 виставки широкого спектру тематичного спрямування:

1) Персональна. Займають найбільшу кількість з вже проведених експозицій в галереї. Їх сутність полягає у розкритті історії життєвого мистецького шляху або окремого часового періоду автора, притаманних ознак зображувально-виражальних засобів та різноманіття технік (Персональна виставка Івана Труша, Мальовничий світ Володимира Патики, Виставка Дмитра Нагурного «Погляд», Персональна виставка скульптури Романа Петрука, «БЕЗ КОМЕНТАРІВ. Антон Скорубський-Кандинський»);

2) Виставка-ювілей. Організація виставкового процесу приурочується до ювілейної дати з дня народження художника, представляючи найкращі експонати за весь період творчої діяльності митця (Виставка Адальберта Ерделі до 130-річчя від дня народження, Валентина Цветкова «Життя у квітах». До 100-річчя від дня народження, Роман Сельський. До 120-річчя від дня народження);

3) Жанр. Виставка одного виду образотворчого мистецтва зосереджує навколо себе твори конкретних жанрових композицій. Таким чином,

експозиційний ряд об'єднує роботи різних митців у контексті обраного жанру (Український пейзаж, Українська графіка ХХ ст., Український пейзаж кін. ХІХ-І пол. ХХ ст., Український натюрморт);

4) Художня школа. Представляє демонстрацію різноманіття виразних особливостей у картинах представників художніх українських шкіл (Закарпатська школа живопису, Львівська школа живопису, школа Олекси Новаківського);

5) Локація. Експозиції виставок присвячено певному регіону України, що дає можливість глядачу побачити його творчу багатогранність, споглядаючи відображені краєвиди (Художники Слобожанщини, Одесити у Києві, Художники Криму, Київський пейзаж);

6) Сюжет. Організація виставки розробляється у зв'язку з обраною сюжетною тематикою. Відповідно до неї вибудовується експозиція, розкриваючи зміст показу за допомогою підібраних творів («На теренах чужини», «У пошуках натхнення», «Українські барви», «Коли не було війни»);

7) Іконопис. Колекція галереї налічує значну кількість зразків національного сакрального живопису, які представляють старовинну мистецьку традицію іконописання (Українська ікона ХVІ–ХІХ ст., Українська ікона ХVІ-ХХІ ст.);

8) Фотографія. Виставка презентує сучасну фотографічну практику в її проявах щодо втілених підходів до створення зображення, тоді як учасники експозицій відкривають абсолютно новий погляд на сучасну фотографічну естетику (Виставка фотографій Миколи Білоусова, Виставка фотографій NEW EYE, Актуальний пейзаж, Виставка фотографій «Нове покоління»);

9) Виставка-продаж. Демонстрування художніх творів з метою їх продажу (Виставка-продаж творів українських художників, Зимова виставка-продаж живопису, Виставка-продаж живопису, графіки та предметів інтер'єру, Весняна виставка-продаж);

10) Виставка-перосмислення. Головна концепція експозиції полягає у переінтерпретації сучасними художниками зразків української мистецької

спадщини. Представляючи у роботах розрізнення власних зображувальних стилістик («НЮ. Діалог з Миколою Глущенком»).

Особливої уваги у власних галерейних практиках приділяється реалізації різнонаправлених культурно-мистецьких проєктів, шляхом виставлення мистецтва з конкретною метою та продуманою концепцією. Зазвичай процес втілення ідейного ряду експозиції відбувається у співавторстві з іншими організаціями, у свою чергу, сприяючи збільшенню кількості дотичних глядачів до представлених художніх творів. Одним з перших проєктів з початку існування галереї «НЮ АРТ» був організований масштабний проєкт-антологія під назвою «Закарпатська школа живопису» [2]. Його сутність полягала в ознайомленні широкого кола відвідувачів з доробком регіонального національного мистецтва. В експозиції було представлено близько шістдесяти робіт відомих представників закарпатської школи живопису А. Ерделі, Ю. Герца, А. Коцки, Й. Бокшая, А. Кашшая, П. Бедзира та інших. Продемонстровані твори становлять значну частину з приватної колекції співзасновника галереї — Миколи Білоусова, що у своєму роді являється унікальним зібранням, яке немає аналогів у жодній музейній чи галерейній інституції світу. Варто зазначити, що проєкт-антологія був реалізований не лише задля виставлення картин, а також з метою представлення особливостей художньої естетики регіону, котра в повній мірі відображає місцеві цінності та традиції, характеристики яких включає в себе всебічне розуміння культури. З подібною концепцією у галереї було реалізовано проєкт «Шість шкіл — одна культура», який мав на меті продемонструвати стилістичну виразність національних мистецьких шкіл. У рамках програми проєкту було вирішено організувати три самостійних виставки, щоб створити для глядачів можливість задля вичерпного занурення у відповідний контекст. Перша експозиція «Український натюрморт ХХ століття» [37] розкриває жанрову композицію живопису, і як через висвітлення картин у історичній парадигмі розкриваються ознаки його розвитку. Наступна втілена виставка — «Анатоль Степаненко. Тінь Монмартру» [37], представляла авторські роботи Анатолія

Степаненка, з відображенням на полотнах власної творчої рефлексії на основі відчуттів щодо сприйняття мистецтва. Завершальним етапом проекту являється виставлення робіт під назвою «Український пейзаж» [37], де були показані близько ста пейзажів прославлених вітчизняних майстрів створених у період другої половини XIX– XXI століття. Загалом втілена програма відкриває широкий погляд на багатство мистецького доробку в Україні. Кожна експозиція, використовуючи порівняльний метод в демонстрації, своєрідним чином розкриває унікальні виразні засоби представлених художніх творів, тим самим спонукаючи аудиторію до поглибленого пізнання національної візуальної культури.

Цінне значення у проєктній спрямованості галереї посідає благодійна діяльність, у якій інституція виступає у якості співорганізатора або запропонованого мистецького простору для експозиції. Подібним проєктом у партнерстві з студентами науково-творчого об'єднання «Арт-простір», яке базується в Інституті мистецтв Київського Університету імені Бориса Грінченка, був організований благодійний аукціон-виставка «ART YOUTH» [37]. Забрані кошти з відкритого продажу творів мистецтва були направлені на допомогу Євгенії Циганчук у боротьбі з важкою хворобою. Іншим втіленим проєктом була виставка «Творчість. Бізнес. Прорив» [37], яка передувала Благодійному аукціону Hilton Kyiv. Експозиція була створена з метою попередньої презентації витворів мистецтва, серед яких представлені роботи художників-аматорів та відомих майстрів, таких як П. Лебединець, П. Бевза, П. Маков, П. Бевза та інші. Придбання авторських робіт наближало здійснення головної цілі аукціону — відновленню роботи апарату УЗД у Київському дитячому кардіоцентрі, що у значній мірі покращить проведення необхідних досліджень. Благодійні виставки у галерейних практиках, слугують засобом популяризації мистецтва заради привернення уваги громадськості до злободенних соціальних проблем. За допомогою зосередження небайдужої аудиторії навколо важливого завдання, добродійні мистецькі проєкти сприяють розвитку культурного поля, виступаючи інструментом покращення суспільства.

Достатнє висвітлення даного питання окреслює участь галерейної інституції у міжнародних культурно-мистецьких проєктах. За підтримки Представництва Європейської Комісії в Україні у галереї «НЮ АРТ» відбулася виставка інтернаціонального арт-проєкту «Палітра свободи» [9], представляючи роботи учасників з Італії, Швеції, Франції, Ізраїлю, Болгарії, України, США, Угорщини, Норвегії, Данії та інших країн. Сутність проєкту полягає у написанні картин без тематичної прив'язки та стилістичних лімітів, що створює для художників винятковий простір для вираження свободи творчої самореалізації. За таких умов результат експозиції виставки видається у абсолютній поліжанровій композиції, відображаючи у роботах образне світосприйняття митців. Результатом втілення задуму виступає знайомство з особливостями еволюції сучасного мистецтва в різноманітних національних контекстах, що сприяє активній художній взаємодії та розширенню міжкультурного діалогу. Таким самим чином розглянемо виставку французької мисткині Ніколь Лемер Д'Агаджіо — «Наука і мистецтво» [37], головними організаторами якої виступила плеяда з Європейської академії наук, мистецтв і літератури, Посольство Франції в Україні, «Мала академія наук України» та Французький інститут в Україні. Експозиційний ряд полягає у представленні футуристичних, за своїм візуальним рядом, картин, головною тематикою яких є переосмислення науки через призму мистецтва. До основних робіт виставки додатково були залучені фотографічні знімки діяльності Великого адронного колайдера, зроблені Максом Планком разом з Європейською організацією ядерних досліджень. Слід визначити, що незвичайна концепція виставки розкриває інакший кут погляду на інтерпретування наукового дискурсу у художній творчості. Власне завдячуючи співпраці французьких та українських інституцій у реалізації виставкового проєкту, в подальшому майбутньому буде здійснюватися розширення простору для взаємообміну національними культурними сенсами та проведення державної культурної політики.

Аналізуючи діяльність галереї «НЮ АРТ» неможливо оминати період адаптування роботи художньої інституції в умовах військового стану. З

початком повномасштабного вторгнення російських військ на територію України у лютому 2022 року функціонування, галереї було повністю призупинено. На той момент, закриття мистецького простору було цілком необхідним рішенням, задля створення належних умов безпеки для усіх працівників та самого галерейного приміщення. Таким чином, протягом декількох місяців діяльність інституції була призупинена, а приміщення – законсервовано. Загостреним залишалося питання збереження наявних художніх творів, позаяк значна частина колекції знаходилась у галереї, тому було вирішено транспортувати картини у більш безпечне місце.

У період зменшення наступальних військових дій, почала знижуватися фронтальна загроза, котра обмежувала життєдіяльність громадських установ, що зі свого боку дозволило у травні 2022 року частково відновити роботу. Галерея «НЮ АРТ» була першою галерейною інституцією, яка відкрилася у Києві та почала виставляти діючу експозицію. Першою реалізованою виставкою того періоду була презентація картин з власної колекції, авторства художників з прикордонних територій України (Одеса, Харків, Миколаїв, Крим). Незважаючи на пригнічений ментальний стан суспільства, містяни з радістю приходили до галереї, щоб за допомогою естетичного задоволення перемикатися від буденностей війни. Як зазначають працівники установи, глядачі висловлювали неймовірну вдячність за можливість відчутти безтурботне життя відвідуванням мистецького простору, деякі з них не могли стримувати емоцій та могли заплакати від хвилювання.

Спершу поновлення діяльності супроводжувалося одним відкритим днем на тиждень, згодом додавали по одному дню і вже з жовтня 2022 року змогли вийти на повний графік, при цьому незначно скоротивши години робочого розкладу. У згаданий проміжок часу нижній поверх галереї функціонував як укриття від повітряних загроз, а саме приміщення працювало у якості «Пункту незламності», забезпечуючи необхідні умови для відновлення головних потреб безпеки та зв'язку. Декілька місяців роботи супроводжувалися відсутністю комерційної діяльності, адже з початку активних військових дій

галерея «НЮ АРТ» виступає осередком матеріальної допомоги фондам Збройних Сил України, перенаправляючи кошти з продажу художніх творів, також з нагоди відкриття сайту інтернет-магазину, проведено інтернет-аукціон після якого зібранні ресурси були передані у фонд UNITED24 [37].

У логічному зв'язку з процесами та явищами адаптації роботи інституції до факторів нової реальності, сприяли поступовому відновленню усіх видів діяльності. Починаючи з осені 2022 року, була втілена низка цікавих проєктів, які характеризуються підкресленим національним спрямуванням: [37]

- «Коли не було війни» – виставка робіт вихідців з українських регіонів Півдня та Сходу. Експозиційний ряд складається з картин різного жанрового напрямлення, тематично підкреслюючи мирний час їх створення.
- «НЮ. Діалог з Миколою Глущенком» – проєкт-експозиція, який проходив у Національному музеї «Київська картинна галерея». Головна мета полягала у презентації творів сучасних художників у жанрі ню В. Колесниковим, Н. Корф-Іванюк, С. Чаркіним та І. Волковим-Ткачинським, які в основоположній тематиці надихалися серією літографій українського художника М. Глуценка «Дванадцять оголених Глуценка». Переосмислюючи даний творчий доробок, виставка представляла різноманіття авторського почерку митців разом з скульптурами відомого українського скульптора Каміля.
- «Українські барви» – тематична виставка галереї «НЮ АРТ», яка присвячена демонстрації картин з відображенням українських мотивів. Під час її відвідування глядач знайомиться з різноманітними витворами мистецтва, розкриваючи для себе візуальну естетику національної творчої спадщини.
- «Українська графіка кінця XIX- I половини XX століття» – виставка зразків вітчизняної графіки кінця XIX-першої половини XX століття. Представлені роботи розкривають багатогранність української графічної

- композиції, висвітлюючи власну творчість О. Архипенка, А. Ерделі, С. Васильківського, О. Ганзена, М. Пимоненка, Р. Сельського, Й. Бокшая, О. Новаківського, Г. Світлицького під впливом європейського модернізму.
- «Українська ікона XVI–XIX століття» – творчий проєкт за участі Національного заповідника «Софія Київська» та зібрання сакрального мистецтва фонду галереї «НЮ АРТ». Виставлені експонати ілюструють вражаючі приклади іконопису з різних областей України, підкреслюючи особливості стилістики як репрезентантів певних стилів, так і безіменних авторів.
 - «На теренах чужини» – художня виставка з демонстрацією творів митців трьох хвиль еміграції I половини XX століття. Експозиція налічує роботи у постмодерністських напрямках кубізму, футуризму та орфізму, створених українськими художниками С. Делоне, О. Архипенком, В. Кричевським, З. Серебряковою, О. Грищенком, В. Хмелюком під час перебування в іноземному соціокультурному контексті.

Немає сумніву у тому, що усі вищезгадані проєкти несуть неабияке значення для формування національної свідомості українців. Ключове прагнення кураторів експозиції зводиться до якісного поширення українського мистецтва, створюючи можливості для ознайомлення з провідними напрямками зображувально-виражальних засобів та їх відомим представниками. Процеси організації подібних виставок, породжують подальший перебіг подій, під час якого відбувається залучення глядачів до національного культурного простору. У даному розрізі галерея «НЮ АРТ» виступає важливим провідником, а саме місцем створення діалогу між художнім твором та українцем, сприяючи розумінню взаємозв'язку історико-соціальних явищ на їх висвітлення у культурно-мистецьких продуктах. Висвітлена галерейна діяльність відображає важливу місію, яку здійснює галерея в розрізі розвитку вітчизняного простору культури. Аналіз подібних сучасних галерейних практик підтверджує важливість їх реалізації в таких складних умовах як військовий стан, оскільки велика кількість колекцій державних мистецьких інституцій досі перебуває під

обмеженим доступом, тоді як діяльність приватних галерей намагається продовжувати культурно-просвітницьку місію в суспільстві, створюючи актуальні проєкти та висвітлюючи важливі теми війни з їх переосмисленням за допомогою мистецтва.

ВИСНОВКИ

Багатогранність сучасного культурного простору відкриває нові погляди на вивчення галерейних установ. Дотепер питання дослідження галерей динамічно поглиблюється в системі національного наукового дискурсу. Застосовуючи комплексний підхід до аналізу проблематики, проявляється потреба навколо розгляду культурологічного контексту діяльності інституцій через феномен галерейних практик. Згідно поставленої мети у дипломній роботі було проаналізовано вплив особливостей реалізації актуальних галерейних практик у контексті культурного розвитку України шляхом вирішення наступних завдань:

Проаналізовано ключові теоретичні засади ступеня дослідження проблематики галерейних практик в українському науковому дискурсі. З продемонстрованого аналізу теоретичних підходів дослідження, виявлено стан обмеженості в основоположних джерелах вивчення проблематики. В українському науковому дискурсі міститься незначний доробок праць з даного спрямування, значно менша частина від загальної кількості, становить дослідження, за допомогою яких можна було б розкрити зміст теми у повному обсязі. Оглянувши наявну інформаційну базу вдалося висвітлити основні аспекти, завдяки яким розглядається тематика вивчення галерейних практик. Такий аналіз допоміг більш поглиблено зрозуміти функціонування галерей з огляду на вплив на український культурний простір, кураторську та експозиційну діяльність, соціологічну роль галерей, взаємодію галерейних інституцій з відвідувачами, проведення внутрішньої культурної політики, та модернізацію процесів завдяки новітнім технологіям. Завдяки перегляду відповідних монографій, наукових праць й періодичних видань, вдалося висвітлити наявні підходи дослідження галерей в українському культурному середовищі, які найчастіше представлені у вигляді розгорнутого аналізу. У свою чергу, варто зазначити, що згадані роботи дослідників, прояснюють важливість галерейних практик, кожна у своєму аспекті, щодо визначення ролі в

економічних, політичних та соціокультурних процесах. Висвітлення вищезгаданих характеристик галерейної діяльності демонструє безперечність їх фундаментального впливу на розвиток мистецтва та культури. Таким чином, проведений аналіз стану вивчення галерейних практик виявив потребу в ґрунтовних та подальших дослідженнях проблематики саме у культурологічному контексті.

Встановлено понятійно-категоріальний апарат обумовленої теми. Аналіз дефініції «галерейних практик» відкриває широкий спектр варіацій дослідження значення поняття. За рахунок міждисциплінарної приналежності та відсутності фундаментального формулювання, процес визначення змісту може реалізовуватися через необмежену кількість ймовірних трактувань. Застосовуючи герменевтичний та семіотичний методи, вдалося структурувати смислову основу поняття та сформулювати його авторське визначення. Специфіка запропонованого значення полягає у розумінні галерейних практик як полісемантичного феномену. Даний короткий огляд аналізує поняття з точки зору його застосування в культурологічному дискурсі, адже назване трактування «галерейних практик» розкриває їх сутність у поясненні тих явищ в культурі, котрі виникають завдяки діяльності галерейних інституцій. Виходячи з даної тези, зміст самого поняття включає в себе аспекти функціонування художнього простору та відображає їх безпосередній вплив на сучасне культурне середовище. Таким чином зазначені роз'яснення, підіймають питання важливості провідного означення «галерейних практик», що виступає нагальною потребою в рамках майбутніх культурологічних дослідженнях.

З'ясувано організаційно-процесуальні аспекти функціонування галерейних інституцій. Належним чином вдалося з'ясувати багаторівневість структури організації діяльності художніх галерейних просторів. Законодавче регулювання не розкриває у повній мірі правові засади щодо функціонування галерей. За таких умов дотичні нормативно-правові акти лише окреслюють загальні відомості стосовно підстав роботи культурних інституцій, не виділяючи чітких положень з приводу тлумачення поняття «галерея» та

відповідних юридичних підстав їх функціонування в галузі культури, що залишає відкритим питання галузевого законодавства. Своєю чергою надалі було виявлено головні функції галерейних установ, які демонструють специфіку мистецької та комерційної направленості, разом з цим розкриваючи вагому культурну роль інституції. Окрім функціональної спрямованості, здійснено характеристику галерей за встановленою приналежністю до певних груп. Подібний підхід виділив спільні та відмінні ознаки діяльності спрямування художніх галерей, а також допоміг систематизувати аналіз ключових аспектів функціонування та зорієнтувати аудиторію щодо подальшої реалізації галерейних практик.

Розкрито значення феномену сучасних галерейних практик та роль у національному соціокультурному середовищі. Сучасні галерейні практики посідають помітне місце у значенні впливу діяльності мистецьких інституцій на культурне середовище. Виявлені сучасні форми реалізації галерейної справи демонструють, у який спосіб відбувається презентування мистецтва та у чому полягають властивості кожної із згаданих форм. У логічному зв'язку з даними процесами було проаналізовано роль сучасних галерейних практик щодо економічних, суспільних та культурних змін. Способи їх втілення сприяють не лише популяризації художніх творів, а й формують умови для збереження мистецької спадщини, комерційного процвітання та міжнародного співробітництва, у свою чергу, зумовлює засади соціального та культурного розвитку держави. Узагальнюючи вищезгадані відомості, нам вдалося встановити багатоманіття аспектів галерейних практик, що створюють вагомий вплив на соціокультурний простір України, заразом формуючи ґрунтовне уявлення про важливість існування художніх галерей.

Здійснено практичне вивчення проблематики на прикладі української галерейної інституції. На прикладі дослідження функціонування галерея «НЮ АРТ» окреслюються загальні відомості діяльності галерейних інституції. Безумовно, викладені факти виокремлюють й внутрішню систему роботи, що допомагає краще зрозуміти яким чином організована її діяльність. А завдяки

розкриттю обширності напрямків занять, ми виявляємо, що галереї «НЮ АРТ» представляє собою як багатовимірний мистецький простір, так і вагому інституцію, яка належним чином може впливати на трансформаційні процеси в культурі.

Досліджено феномен сучасних галерейних практик аналізуючи роботу галереї «НЮ АРТ» у культурологічному контексті. Вивчення особливостей діяльності художньої галереї розкриває специфіку її реалізації галерейних практик в контексті національного культурного середовища. Шляхом характеристики представлених виставок було висвітлено різноманіття тематик втілених проєктів. Ключове прагнення кураторів експозиції зводиться до якісного поширення українського мистецтва, створюючи можливості для ознайомлення з провідними напрямками зображувально-виражальних засобів та їх відомим представниками. Процеси організації подібних виставок, породжують подальший перебіг подій, під час якого відбувається залучення глядачів до національного культурного простору. У даному розрізі галерея «НЮ АРТ» виступає важливим провідником, а саме місцем створення діалогу між художнім твором та українцем, сприяючи розумінню взаємозв'язку історико-соціальних явищ на їх висвітлення у культурно-мистецьких продуктах. Аналіз подібних сучасних галерейних практик підтверджує важливість їх реалізації в таких складних умовах як військовий стан, оскільки велика кількість колекцій державних мистецьких інституцій досі перебуває під обмеженим доступом, тоді як діяльність приватних галерей намагається продовжувати культурно-просвітницьку місію в суспільстві.

Підводячи певний підсумок, слід наголосити, що феномен сучасних галерейних практик у широкому значенні відображає всебічне розуміння важливих процесів, котрі безпосередньо пов'язані з головними аспектами існування художніх просторів. Виходячи з результатів отриманих завдяки аналізу завдань даної теми, практична цінність здійсненої роботи поглядає у встановлені певного розуміння як загальних, так і конкретних аспектів представлених сучасних галерейних практик в Україні, на підставі яких

виникатимуть похідні мотиви, що вимагатимуть поглибленого огляду проблематики в контексті культури. Таким чином стимулюючи появу нових смислів у фронтальному вивченні культури, за допомогою дослідження багатогранності її елементів та явищ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоусов М. Про арт-ситуацію мистецтва в Україні на кінець 2019, Мітець, 2019. URL: <https://mitec.ua/category/vydy/art-rinok/> (дата звернення: 27.04.2024).
2. Бентя Ю. Маленькі українці, або «НЮ АРТ» представив проект-антологію закарпатської школи живопису. URL: <https://web.archive.org/web/20150423140101/http://zakarpatty.net.ua/News/33637-Malenki-ukraintsi-abo-Niu-Art-predstavyyv-proekt-antolohiiu-zakarpatskoi-shkoly-zhuvorupsu> (дата звернення: 05.05.2024).
3. Будьона В., Бойко О. Приватні галереї у сучасному мистецькому просторі. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : Матеріали Всеукр. наук. конф. студентів, аспірантів, викл. та співробітників, м. Суми, 25–26 квіт. 2024 р. Суми, 2024. С. 176–181.
4. Герман Є. С. Кураторська практика в сучасному мистецтві. Світовий досвід та український контекст : автореф. дис. канд. мистецтвознавства : 17.00.05. 2016. – 18 с.
5. Гнатюк Л., Луценко А. Галереї сучасного мистецтва та міжнародні виставки, як основа культурної ідентичності сучасної України. *Modern and global methods of the development og scientific thought* : Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference, м. Florence, 25–28 жовт. 2022 р. Florence, 2022. С. 60–66.
6. Головей В. Ю., Столярчук Н. М. Українські художні музеї та галереї в часи пандемії: новий досвід культурного менеджменту. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2020. Вип. 35. С. 168–174.
7. Домащук Х. Арт-галерея як предмет суспільно-гуманітарного знання. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2017. Вип. 32. С. 121–129.
8. Захарова О. Мистецькі галереї та центри в умовах сучасного арт-ринку. *ScienceRise*. 2014. № 3(1). С. 72–77.

9. Дончук М. Міжнародний арт-проект показав киянам усю «Палітру свободи». *Tochka.net*. URL: <https://afisha.tochka.net/ua/518-mezhdunarodnyy-art-proekt-pokazal-kievlyanam-vsyu-palitru-svobody/> (дата звернення: 02.05.2024).
10. Зеленська Л. Художні галереї та їх роль у збереженні та популяризації українського мистецтва. *Культурні інституції в збереженні та трансляції культурної пам'яті* : Матеріали Всеукр. науково-практ. конф., м. Київ, 18 трав. 2023 р. Київ, 2023. С. 137–138.
11. Калашнікова А. Ринок образотворчого мистецтва: соціальні чинники становлення і розвитку в сучасному українському суспільстві : дис. канд. соціол. наук : 22.00.04. Харків, 2015. 211 с.
12. Карпов В. В. Приватна колекція в українському культурно - мистецькому просторі: новації правової легалізації. *Наукова атрибуція творів мистецтва, експертиза та оцінка культурних цінностей* : Матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 23–24 жовт. 2019. Київ : НАКККІМ, 2019. С. 60–63.
13. Копієвська О. Р. Трансформаційні процеси в культурних практиках України: глобальний, глокальний контекст та локальні особливості (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) : дис. ... д-ра культурології : 26.00.06. Київ, 2018. 487 с.
14. Крупеніна Л. В. Арт-галерея як модератор художнього середовища міста. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія: Філософія. Культурологія. Політологія. Соціологія. 2013. Т. 24 (65). № 3. С. 150 – 155.
15. Луговська А. Е. Інституції сучасного мистецтва у виставковій практиці України (початку 1990-х – 2020 років) : дис. ... д-ра філос. : 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Київ, 2023. 338 с.
16. Михальчук В. В. Дефінітивні та функціональні аспекти дослідження художніх галерей у вимірі динаміки освіти. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. - № 10(3). С. 77-84.
17. Михальчук В. В. Галерейна діяльність в системі художньої культури незалежної України. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики*

художньої культури : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; Київ : Міленіум, 2008. С. 147-154.

18. Михальчук В. В. Галерейна діяльність як предмет наукового дослідження. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наукові записки Рівненського державного гуманітарного ун-ту*: зб. наук. праць. Вип. 17. Т. 1. Рівне: РДГУ. С. 286–290.

19. Михальчук В. В. Інтерактивні форми діяльності художньої галереї в Україні в контексті contemporary art. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2014. Вип. 33. С. 272-282.

20. Михальчук В. В. Мистецька галерея як феномен арт-простору сучасної України. *Мистецтвознавчі записки*. 2014. Вип. 26. С. 201–210.

21. Михальчук В. В. Теоретико-методологічні засади вивчення діяльності мистецьких галерей. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2012. - Вип. 18(1). С. 142-147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uk_msshr_2012_18%281%29__33 (дата звернення: 10.04.2024).

22. Оборська С. В. Об'єктивація проектної культури у мистецькому менеджменті. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2013. Вип. 19(2). С. 56-60.

23. Міронова Т. В. Функціонери сучасного арт-ринку: діяльність приватного арт-сегмента. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2022. № 43. С. 116–121.

24. Павліченко Н. *Художній ринок як культурологічний та економічний феномен*. Магістеріум. Культурологія. 2017. № 68. С. 72–75.

25. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX : станом на 15 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2811-20#Text> (дата звернення: 18.04.2024).

26. Про затвердження Положення про Музейний фонд України : Постанова Каб. Міністрів України від 20.07.2000 р. № 1147 : станом на 30 квіт.

2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.03.2024).

27. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення : Постанова Каб. Міністрів України від 26.08.2003 р. № 1343 : станом на 17 квіт. 2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1343-2003-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.04.2024).

28. Про затвердження Положення про порядок проведення моніторингу виконання культурно-мистецьких програм (реалізації проектів, заходів) : Наказ від 07.06.2012 р. № 584. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1018-12#Text> (дата звернення: 28.04.2024).

29. Про музеї та музейну справу : Закон України від 29.06.1995 р. № 249/95-ВР : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18.04.2024).

30. Про культуру : Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI : станом на 21 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 17.04.2024).

31. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08.06.2000 р. № 1805-III : станом на 2 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> (дата звернення: 18.04.2024).

32. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII : станом на 8 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 22.04.2024).

33. Силко Р. М., Силко Є. М. Арт-ринок як соціальна система. *Moderní aspekty vědy: XI. Díl mezinárodní kolektivní monografie/ Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2021. С. 317-337.*

34. Скокова Л. Культурні практики в сучасному суспільстві: теоретичні підходи та емпіричні виміри. Київ: Інститут соціології НАН України. URL:

<https://doi.org/10.37627/2311-9489-17-2020-1.165-177> (дата звернення: 28.03.2024).

35. Судакова В. М. Культурні практики в повсякденних та публічних комунікаціях: тенденції соціального відтворення та модернізації: монографія Київ: Інститут культурології НАМ України, 2022. С. 192 с.

36. Сайт Галереї «НЮ АРТ». URL: <https://nuart.com.ua/> (дата звернення: 26.04.2024).

37. Сайт Галереї «НЮ АРТ». Виставки. URL: <https://nuart.com.ua/exhibitions/> (дата звернення: 01.05.2024).

38. Сайт магазину Галереї «НЮ АРТ». URL: <https://nuartbid.com.ua/buy-now> (дата звернення: 03.05.2024).

39. Токарева В. О. Особливості правовідносин галереї з автором. *Правове життя сучасної України* : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. Одеса, 2014. С. 317–319.

40. Abraham Moles. *Sociodynamics of Culture*. Paris : Editions Mouton, 1967. 416 p.

41. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 15.04.2024).